

ŞEKER KOTALARININ DÜZENLENMESİ VE UYGULANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK

Cumhurbaşkanı Kararının Tarihi : 4/6/2021 Sayısı : 4080
Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi : 5/6/2021 Sayısı : 31502

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; yurt içi şeker üretimi ve arzında istikrarı sağlamak üzere şeker kotalarının tespiti, tahsisi, iptali ve transferi ile yeni kota tahsisi ve bu konulardaki uygulamanın usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, şeker kotalarının tespiti, şirketlere tahsisi, iptali ve transferi ile yeni şeker fabrikası kurulması ve kapasite artırımına ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 3 üncü ve 4 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) A Kotası: Yurt içi talebe göre üretilen ve pazarlama yılı içinde iç pazara verilebilen şeker miktarını,
- b) B Kotası: A kotasının belli bir oranına tekabül eden ve güvenlik payı için bulundurulmak üzere üretilen şeker miktarını,
- c) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- ç) Başkanlık: Tarım ve Orman Bakanlığı Şeker Dairesi Başkanlığını,
- d) C şeker: A ve B kotaları dışında üretilen ve yurt içinde pazarlanamayan şeker ile işlenmek üzere ihraç kaydıyla temin edilen ham ve beyaz şeker,
- e) Kanun: 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununu,
- f) Kotaya esas kapasite: Kota tahsisine esas olmak üzere fabrikaların, 4634 sayılı Kanun çerçevesinde temin ettikleri şeker üretim kapasitesini,
- g) NBŞ: Nişasta bazlı şeker,
- ğ) Pazarlama yılı: 1 Eylül ile 31 Ağustos tarihleri arasındaki dönemi,
- h) Şeker fabrikası: Şeker girdi olarak kullanan işletmeler hariç olmak üzere (ı) bendinde tanımlanan ürünler ile ham şeker işleyerek şeker üreten işletmeyi,
- ı) Şeker: Beyaz şeker (standart, rafine, küp ve kristal şeker), yarı beyaz şeker, rafine şeker, ham şeker ve kahverengi şeker olarak sınıflandırılan, pancar veya kamıştan üretilen kristallendirilmiş sakaroz ile nişasta kökenli izoglukoz, likid ya da kurutulmuş halde glukoz

şurubu, sakaroz veya invert şeker veya her ikisinin karışımının suda çözünmesinden meydana gelen şeker çözeltisi ve invert şeker şurubu ile inülin şurubunu,

i) Şirket: Bir veya birden fazla sayıda şeker fabrikasını bünyesinde bulunduran ve/veya işleten tüzel kişiliği,
ifade eder.

Kotaların tespiti ve tahsisi

MADDE 5- (1) Sakaroz kökenli ve diğer şekerler için ayrı ayrı olmak üzere, şeker türlerine göre ülke ve şirket kotaları, her yıl en geç 30 Haziran tarihine kadar, takip eden pazarlama yılı için tespit ve tahsis edilir. Kotalar, beşer yıllık dönemler veya dönemsel olarak belirlenir.

(2) NBŞ için belirlenecek toplam A kotası, ülke toplam A kotasının % 5'ini geçemez. Cumhurbaşkanı, bu oranı % 50'sine kadar artırmaya, % 50'sine kadar eksiltmeye yetkilidir.

(3) Her pazarlama yılında, bir sonraki pazarlama yılının kota tahsisine ilişkin hazırlık çalışmaları Başkanlıkça yürütülerek Bakanlık tarafından Cumhurbaşkanlığına sunulur.

(4) Ülke toplam kotaları, aşağıdaki durumlar dikkate alınarak belirlenir:

- a) Yurt içi şeker talebi,
- b) Yurt içi şeker satış miktarı,
- c) Ülke şeker üretim kapasitesi,
- ç) Şeker stok durumu,
- d) Nüfus artışı,
- e) Dış ticaret bilgileri,
- f) Şeker tüketimini etkileyen diğer unsurlar.

(5) Ülke toplam kotaları içerisinde şirketlere tahsis edilecek A kotaları, aşağıdaki hususlar dikkate alınarak belirlenir:

a) Sakaroz kökenli şekerler için şirketlere tahsis edilecek A kotası; son üç pazarlama yılındaki ortalama fiili A kotası üretimlerinin, ülke toplam A kotası üretimi içindeki oranları esas alınarak hesaplanır.

b) NBŞ için şirketlere tahsis edilecek A kotası; son üç pazarlama yılındaki ortalama A kotası yurt içi satış miktarlarının, ülke toplam A kotası yurt içi satış miktarları içindeki oranları esas alınarak hesaplanır.

c) Sakaroz kökenli şekerler ve NBŞ için şirketlere tahsis edilecek A kotası miktarları kotaya esas kapasiteyi aşıyorsa, aşan bu miktar, yıllık üretim kapasitesinin altında kota miktarına sahip şirketlere, kendi şeker türündeki ülke atıl kapasitesi içerisindeki oranı esas alınarak dağıtılır.

(6) B kotaları aşağıdaki hususlar dikkate alınarak belirlenir:

- a) Sakaroz kökenli şekerler dışındaki şekerler için B kotası belirlenmez.

b) Ülke toplam B kotası, yurt içi arzı emniyete almak ve şeker ticaretinde spekülâtif hareketleri önlemek amacıyla ülkenin on beş günlük toplam yurt içi şeker ihtiyacından az olmamak kaydıyla ülke toplam A kotasının belli bir oranında tespit edilir.

c) Tespit edilen ülke toplam B kotası oranı, şirketlerin A kotasıyla çarpılmak suretiyle her bir şirketin B kotası belirlenir.

(7) Hesaplamalarda tama iblağ açısından A kotasında 100 ton, B kotasında 10 tonun altındaki değerler göz ardı edilerek şirketler için A ve B kotaları belirlenebilir.

(8) Kota temin etmek suretiyle ilk kez üretim yapacak fabrikaların kotaları aşağıdaki şekilde hesaplanır:

a) İlk kez kota tahsis edilecek fabrikaların toplam kotaya esas kapasitesi ile daha önce kota tahsis edilmiş kendi şeker türündeki fabrikaların toplam kotaya esas kapasitesi bir bütün olarak değerlendirilir.

b) Ülke toplam A kotası, hesaplanan toplam kotaya esas kapasiteye bölünerek bir oran tespit edilir.

c) Ortaya çıkan bu oran ile yeni kurulan fabrikaların kotaya esas kapasitesi çarpılmak suretiyle yeni kurulan fabrikanın kotası tespit edilir.

ç) İlk kota tahsisinden itibaren üç pazarlama yılı tamamlanıncaya kadar bu yöntem uygulanır.

d) Bu fıkra hükümleri çerçevesinde hesaplanan miktar, ülke toplam A kotasından çıkarıldıktan sonra diğer şirket kotaları kalan miktar üzerinden hesaplanır.

(9) C şekerı üretimi ihtiyari olup, Cumhurbaşkanrı C şekerı için kota belirlemez. Ancak Bakanlık, gerekli görölmesi halinde ihracata yönelik C şekerı üretimine ilişkin düzenlemeler yapabilir.

Yeni fabrika kurulması ve kapasite artırımı

MADDE 6- (1) Yeni fabrika kurulabilmesi ve/veya mevcut fabrikaların kapasitelerini artırabilmeleri için kota temin etmeleri zorunludur.

(2) Şirketlere yeni A ve B kotalarının tahsisine Cumhurbaşkanrı yetkilidir.

(3) Yeni şeker fabrikası kurulması veya mevcut fabrikaların üretim kapasitelerinin artırılması için diğer kamu kurumlarına yapılacak izin, teşvik gibi başvurular ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine yapılacak kapasite raporu düzenlenmesine ilişkin başvurular Bakanlık görüş ve değerlendirilmesi alındıktan sonra sonuçlandırılır.

(4) Kotaya esas kapasite ile ilişkilendirilmeksizin verimlilik açısından teknoloji yenilemesi yapmak isteyen fabrikalara Bakanlıkça izin verilebilir.

(5) Her bir şeker türü için tahsis edilen toplam A kotası, toplam kotaya esas kapasitenin % 90'ına ulaşıncaya kadar yeni fabrika kurulmasına izin verilmez.

(6) Her bir şeker türü için tahsis edilen toplam A kotasının, toplam kotaya esas kapasiteye oranının % 90'a ulaşması halinde şirketlere, kotaya esas kapasitelerinin % 5'ine kadar kapasite artırımına Başkanlıkça izin verilebilir.

Kota iptal ve transferleri

MADDE 7- (1) Şirketler kendilerine tahsis edilen kotaları aktaramaz, devredemez ve satamazlar.

(2) Kota tahsis edilen şirketler, bu husustaki Cumhurbaşkanın Kararının Resmî Gazete’de yayımlandığı tarihten itibaren tahsis edilen kotaları kullanıp kullanmayacaklarını on beş gün içinde yazılı olarak Bakanlığa bildirirler. Şirketlerce kullanılmayacağı bildirilen kotalara ilişkin iş ve işlemler, bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yürütülür.

(3) Şirketlere kota tahsisinin iki veya daha fazla yıl için yapıldığı durumlarda; şirketler haklı bir sebebe dayanmadan iki yıl üst üste kendilerine tahsis edilen kotalardan % 90’ın altında arz sağladıkları takdirde, kota ile arz arasındaki fark kadar A ve B kotalarına ilişkin haklarını iki pazarlama yılı için kaybederler ve bu miktar diğer şirketlere bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde dağıtılır.

(4) Zorunlu hallerde pazarlama yılı içinde kotalar arası şeker transferi yapılır. Kotalar arası şeker transferi yapılmasına Cumhurbaşkanın karar verir.

(5) A kotasının bir kısmı pazarlanamadığı takdirde, pazarlanamayan miktar gelecek yılın A kotasına aktarılır ve bir sonraki yılın A kotası aktarılan miktar kadar düşürülür.

(6) Bir sonraki pazarlama yılının A kotasına aktarılan miktar, o pazarlama yılının ilk üretiminden sayılır ve kota hesaplanmasında fiili üretim olarak kabul edilir.

(7) Şirketlerin talep etmesi durumunda ve Cumhurbaşkanınca uygun bulunması halinde pazarlanamayan A kotasının tamamı veya bir kısmı, aynı pazarlama yılı içinde ihraç edilmek kaydıyla C şekerine aktarılabilir.

(8) Yurt içine pazarlanacak şeker miktarı, ilgili pazarlama yılının tahsis edilen A kotası şeker miktarını geçemez.

(9) Fabrika bazında kota tahsisi yapıldığı şartlarda şirketler yapacakları kapasite değişikliklerine göre ve/veya mücbir sebeplerin tespiti durumunda, Bakanlık kararı ile bünyelerindeki fabrikalar arasında kota aktarımı yapabilirler.

Sorumluluk

MADDE 8- (1) Şirketler, ilgili mevzuat hükümleri ile Cumhurbaşkanın ve Bakanlık tarafından kotalara ilişkin alınan tüm kararlara aynen uymak zorundadırlar. Uymayanlar hakkında Kanunun 11 inci maddesinin ilgili hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Cumhurbaşkanın yürütür.